

Hållbar energiomställning

Vindkraftverk på Näs, Gotland.

Forskningsprogrammet Elmarknadens ekonomi byter namn. Det nya namnet för programmet är Hållbar energiomställning, ett namn som bättre återspeglar det arbete som nu bedrivs inom ramen för programmet.

– Tidigare fokuserade vi mycket på konkurrensfrågor på elmarknaden. Nu är det viktigt att bättre förstå konsekvenserna för energiförsörjningen av de stora satsningar som görs, särskilt på vindenergi i ljuset av omställningen mot ett samhälle som är mindre beroende av fossil energi. Det nya namnet ger en bättre beskrivning av det arbete vi gör, förklarar Thomas Tangerås som är programchef för forskningsprogrammet Hållbar energiomställning.

Ekologiskt och ekonomiskt hållbar energiförsörjning i fokus

En hållbar energiomställning syftar till att kraftigt minska användningen av fossila bränslen i samhället. Det innebär också att energiförsörjningen är resurseffektiv och tillförlitlig. Thomas Tangerås förklarar att en ekologiskt hållbar energiförsörjning förutsätter att världen minskar användandet av fossila bränslen. En av lösningarna är ökad elektrifiering av bland annat transporter och industriella processer. Men elproduktion och uppvärmning är också den största källan till utsläpp av växthusgaser, globalt sett. För att motverka klimatförändringarna måste samhället

ställa om till en fossilfri elproduktion. I Sverige är målsättningen 100 % förnybar elproduktion till 2040.

Samtidigt som energiförsörjningen ska vara ekologiskt hållbar, behöver den också vara ekonomiskt hållbar. Ekonomisk hållbarhet innebär att energiförsörjningen är resurseffektiv och tillförlitlig. Dock råder oenighet om hur ett sådant system bör se ut. I västvärlden är det vanligt att elproduktion från kärnkraft fasas ut, medan Kina och andra länder med snabbt ökande energibehov ser kärnkraft som en självklar del av sin framtida elförsörjning. En viktig fråga rör därför kärnkraftens framtid, förklarar Thomas Tangerås.

Hållbar energiomställning viktig för företagen

IFN bedriver forskning som ska vara av relevans för näringslivets utveckling. Varför är frågor om en hållbar energiomställning viktiga för företag?

– Sveriges riksdag har som sagt satt upp målet om 100% förnybar elproduktion till 2040. Det skapar stor oro,

särskilt i den energiintensiva industrin, kring kostnaderna för att uppnå målsättningen och huruvida elförsörjningen kommer vara tillförlitlig, säger Thomas Tangerås. Han förklarar att kärnkraftens framtid i Sverige är en stor fråga. – Eftersom energimarknaderna är avreglerade är det av fundamental betydelse för bolag i den energiintensiva industrin och för andra att förstå hur dessa marknader fungerar och hur man kan säkerställa att energiomställningen inte samtidigt förstör svensk industris konkurrensförmåga, säger Thomas Tangerås.

Vilken är den största forskningsfrågan för forskningsprogrammet Hållbar energiomställning just nu?

– En viktig fråga är hur man bäst ska skapa incitament för att säkerställa en effektiv och tillförlitlig energiförsörjning på en marknad med en stor andel väderberoende och icke-planerbar elproduktion. En annan viktig fråga som vi hoppas kunna ta tag i snart är konsekvenserna av den kommunala vetorätten för utbyggnaden av vindkraft och för samhällsekonomin, avslutar Thomas Tangerås.

Tre forskare är knutna till programmet

Thomas Tangerås, docent och programchef. Thomas Tangerås forskning fokuserar främst på den reglerade nätdelen av elmarknaden. Han arbetar även med bredare policyfrågor.

Foto: Karl Gabor.

Pär Holmberg, docent i nationalekonomi och teknologie doktor. Pär Holmbergs forskning handlar främst om effektiv design av elmarknader.

Foto: Karl Gabor.

Erik Lundin, filosofie doktor, fokuserar på empiriska analyser av elmarknader. Han forskar bland annat om statens roll i övergången till en klimatneutral elproduktion.

Foto: Karl Gabor.

Fredrik Sjöholm ny vd för IFN

Styrelsen för IFN har utsett Fredrik Sjöholm, professor i internationell ekonomi vid Lunds universitet, till ny vd för IFN. Han ersätter Magnus Henrekson som efter 15 framgångsrika år har begärt att få lämna sin position.

Foto: Lunds universitet

Fredrik Sjöholm är specialiserad på internationell handel, multinationella företag och Asiens ekonomier.

Han är i dag verksam som professor i internationell ekonomi vid Lunds universitet och affilierad forskare vid IFN. Han har tidigare varit anställd vid Örebro universitet, Handelshögskolan i Stockholm och Singapore National University.

Fredrik Sjöholm tillträder sitt uppdrag som vd den 1 november 2020. Magnus Henrekson kommer fortsätta att vara verksam som forskare vid IFN. Läs mer om Fredrik Sjöholm på www.ifn.se.

Forskningsfronten

IFN:s forskning presenteras först i ett working paper. Nästa steg är publicering i vetenskapliga tidskrifter som är peer reviewed. Här är några av de artiklar som nyligen accepterats för publicering.

Spencer Bastani och **Daniel Waldenström**, "How Should Capital be Taxed?", *Journal of Economic Surveys*.

Författarna diskuterar hur kapital bör beskattas i industrialiserade länder. De går igenom den teoretiska skatteforskningen samt empiriska studier om kapitalets fördelning och kapitalbeskattningens snedvridande effekter. Forskarna analyserar även effekter av särskilda kapitalskatter gällande skattebaserna förmögenhet, egendom, arv och företagsvinster.

Daniel. L. Bennet, **Christian Bjørnskov** och Stephan F. Gohmann, "Coups, Regime Transitions, and Institutional Consequences", *Journal of Comparative Economics*.

Statskupperns syfte är oftast att förändra de grundläggande institutionerna i ett land. Men det är till stor del okänt vad denna förändring resulterar i. Studien visar att framgångsrika statskupper är förenade med försämrade institutioner. Detta sker via ökad korruption och vanligtvis även minskade juridiska restriktioner för maktutövning.

Sven-Olov Daunfeldt, Oana Mihaescu, **Özge Öner** och Niklas Rudholm, "Retail and Place Attractiveness: The Effects of Big-Box Entry on Property Values", *Geographical Analysis*.

Stormarknader kan leda till att trafik och andra ljud- och miljöföroreningar ökar, men även till positiva ekonomiska effekter. Denna studie visar att de positiva effekterna, mätta som prisökning på bostäder, är större än eller lika stora som de negativa effekterna. Skillnaden i effekter beror på avståndet till varuhuset.

Erik Lundin, "Market Power and Joint Ownership: Evidence from Nuclear Plants in Sweden", *Journal of Industrial Economics*.

I denna uppsats analyseras om samägandet av de svenska kärnkraftverken har påverkat priserna på elmarknaden. Specifikt undersöker Erik Lundin om kärnkraftsbolagen har kunnat koordinera underhållet av kärnkraftverken för att öka sin vinst.

Johan Klaesson, Özge Öner och Dieter Pennerstorfer, "Getting the First Job: Size and Quality of Ethnic Enclaves and Refugee Labor Market Entry", *Journal of Regional Science*.

De senaste åren har invandring och integration diskuterats flitigt. Denna studie analyserar hur etniska enklaver påverkar invandrares arbetsmarknadsintegration. Vi finner att det är sysselsättningsgraden i den egna invandrargruppen som har störst påverkan.

Per Botolf Maurseth och **Roger Svensson**, "The Importance of Tacit Knowledge: Dynamic Inventor Activity in the Commercialization Phase", *Research Policy*.

För att så kallad tyst kunskap ska kunna överföras krävs nära samarbete mellan aktörerna. Denna studie utnyttjar en modell där uppfinnare och företag samarbetar då patent kommersialiseras. Skattningsarna visar att uppfinnarnas aktivitet under kommersialiseringen är avgörande för vinsten då patent säljs eller licensieras.

Enrico Rubolino och **Daniel Waldenström**, "Tax Progressivity and Top Incomes: Evidence from Tax Reforms", *Journal of Economic Inequality*.

Ökar ojämlikheten i inkomster före skatt när skattesystemet blir mindre progressivt? Forskarna studerar skattereformer som sänkt progressiviteten och finner att detta leder till ökade inkomstandelar i toppen av fördelningen. Resultatet beror på att kapitalinkomster är viktiga i toppen vilket möjliggör planering och skatteminimering.

Dany Kessel, Hulda Lif Hardardottir och **Björn Tyrefors**, "The Impact of Banning Mobile Phones in Swedish Secondary Schools", *Economics of Education Review*.

Regeringen föreslår generellt mobiltelefonförbud i skolan och förväntar sig att studieresultaten därigenom förbättras. Då mobilförbud i princip inte tar några budgetresurser i anspråk kan det framstå som ett mirakelmedel. Denna studie visar dock att ett sådant förbud knappast skulle ha någon mätbar påverkan på studieresultaten.

Debatt och politik i urval

18 juni | *Lars Calmfors och Daniel Waldenström ingår i regeringens referensgrupp om corona*

Regeringens referensgrupp består av forskare inom nationalekonomi. Gruppen ska arbeta med coronakrisens effekter på ekonomin och ska vara rådgivande åt finansministern. Referensgruppen består av sex personer och leds av finansminister Magdalena Andersson (S). De ska följa och ge råd om den ekonomiska politikens utformning utifrån forskning och utredningsarbete. Gruppens första möte ägde rum under torsdagen den 18 juni.

16 juni | *Therese Nilsson, Martin Fischer och Martin Karlsson presenterade skolforskning på SNS webinarium*

Therese Nilsson, IFN och Lunds universitet, Martin Fischer, affilierad till IFN, och Martin Karlsson, University of Duisburg-Essen, presenterade sin forskning om längre skolterminers effekt på barns livschanser när deras SNS-rapport, *Långsiktiga effekter av mer undervisningstid*, presenterades vid ett webinarium anordnat av SNS. Rapporten baseras på forskarnas studie "The Long-Term Effects of Long Terms – Compulsory Schooling Reforms in Sweden" som undersökt två skolreformer i Sverige under 1900-talets första hälft. Den visar att längre terminer i grundskolan ger märkbart positiva effekter på inkomster och pensioner och att det har stor betydelse när under skolgången insatserna görs. Ju tidigare, desto större effekt. Seminariet modererades av Gabriella Chirico Willstedt, SNS, och utöver forskarna medverkade även Kristina Axén Olin (M), Peter Heddellin, rektor Amerikanska Gymnasiet, och Björn Öckert, professor i nationalekonomi och forskare vid IFAU.

Innovationer, vd-hälsa och LAS ämnen för nya IFN-poddar

Nu finns tre nya avsnitt av IFN-podden; intervjuer som alla handlar om aktuell forskning på IFN.

Innovationsnödläge i Europa – avsnitt 35

Tio år har gått sedan EU-kommissionen utlyste ett innovationsnödläge i Europa. EU hade halkat efter både USA och Kina. Trots ett åtgärds paket har inte mycket förändrats under de tio år som gått. Hur ska EU ta sig ur krisen och hur påverkas nödläget av coronakrisen? Niklas Elert presenterar ett menyförslag att välja lösningar från.

LAS och arbetsrätten – vad säger forskningen? – avsnitt 36

Den redan i förväg omdebatterade utredningen om LAS och arbetsrätten underkändes av ansvarig minister och skapade stor politisk debatt. Men vad säger forskningen om Lagen om anställningsskydd, LAS, och de förändringar av

arbetsrätten som utredningen föreslår? Per Skedinger, IFN och adjungerad professor vid Linnéuniversitetet i Växjö, ger en bredare bild av forskningen bakom de omdebatterade förändringarna.

Hur mår svenska vd:ar och vilken roll spelar deras hälsa? – avsnitt 37

För första gången dokumenteras företagsledares psykiska och fysiska hälsa på ett systematiskt sätt i en studie. IFN-forskaren Joacim Tåg berättar om studien ”CEO Health and Corporate Governance” i avsnitt 37 av IFN-podden. Hälsa är inte alls en privatsak utan en viktig fråga när styrelser tillsätter nya vd:ar.

IFN-podden finns på vår hemsida, Spotify, Itunes, Libsyn och andra plattformar där poddar publiceras.

Nytt om namn

Alexandra Allard påbörjar doktorandutbildning

Alexandra Allard går vidare till en doktorandtjänst vid Örebro universitet, i samarbete med Södertörns högskola, efter att ha varit forskningsassistent på IFN sedan 20 augusti 2018. Hon kommer fortsatt att vara affilierad till IFN och kommer att fokusera sina doktorandstudier på miljöekonomi, troligtvis inom marina miljöer, i kombination med beteendekonomi.

Vad tar du med dig av din tid på IFN?

– Till att börja med var jag rätt osäker på om forskning var vägen jag ville gå när jag började på IFN. Därför har jag delvis sett min tid som forskningsassistent som ett tillfälle att få en större förståelse för forskningsprocessen och om det är något jag skulle vara intresserad av i framtiden. Men

jag har också lärt mig hur mycket arbete det ligger bakom varje vetenskaplig artikel eller rapport och respekten man borde ha för processen. Sedan har jag även fått en mycket bredare kunskap om vad nationalekonomi kan innebära.

Om du skulle ge ett råd till masterstudenter inom nationalekonomi som funderar på forskarbanan och kanske vill prova genom att arbeta som forskningsassistent på IFN, vad skulle det rådet vara?

– Mitt råd skulle vara att testa! Att få vara forskningsassistent på IFN har gjort att jag har fått en djupare förståelse för vad forskning kan vara, samtidigt som jag har fått tillfälle att knyta kontakter som kan vara bra oavsett om man vill fortsätta inom forskarvärlden eller inte. Alla på IFN är även väldigt trevliga och hjälpsamma, så det är en väldigt bra chans att lära sig mer om olika forskningsområden men även att utveckla mer praktiska kunskaper.

Dagmar Müller har försvarat sin avhandling *Social Networks and the School-to-Work Transition* vid Nationalekonomiska institutionen vid Uppsala universitet. Hon är nu anställd som ordinarie forskare vid IFN.

Paula Roth har försvarat sin avhandling *Essays on Inequality, Insolvency and Innovation* vid Nationalekonomiska institutionen vid Uppsala universitet. Hon är nu postdoktor på IFN.

Emma Hallström och **Henning Ottmer** kommer att arbeta som sommarassistenter på IFN under sommaren 2020. Båda studerar nationalekonomi på mastersprogrammet vid Handelshögskolan i Stockholm

Nyhetsbrev:

Nyheter från IFN utkommer sju till åtta gånger per år. Dessutom publiceras *News from IFN* två gånger årligen.

Nyhetsbrev

Redaktör: Eva Malm Öhrström, eva.malmohrstrom@ifn.se; tfn 08-665 4525. Ansvarig utgivare: Magnus Henrekson.